

Princip prevence při ochraně životního prostředí jako jeden ze základních principů práva životního prostředí:

v rámci něho se projevují „podprincipy“ – někdy samozřejmě prezentované jako samostatné principy – princip předběžné opatrnosti, princip práva na informace o ŽP, princip únosného zatížení území, princip v pochybnostech ve prospěch životního prostředí, princip znečišťovatel platí, princip nejlepší dostupné techniky, princip odpovědnosti za porušení povinností uložených v zájmu ochrany ŽP atd.....

projevuje se různými právními prostředky, tendence k jeho posilování, nicméně ve střetu s jinými společenskými zájmy (individuálními, obecnými, veřejnými) nutně musí docházet k poměřování lidských priorit v konkrétním čase, místě a podmínkách

- souvisí s dalšími „nosnými“ a celosvětově uznávanými principy – zejména s principem TUR
- V právní úpravě lze vysledovat řadu právních prostředků preventivní povahy.

Prameny právní úpravy:

- MPV
- EP
- Vnitrostátní právo
- ústavní základy – zejména:
 - Ústava:
 - čl. 7 Ústavy,
- Listina základních práv a svobod
 - čl. 35 LZPS ve spoj. s čl. 41 odst. 1 LZPS, ve vztahu k čl. 35 odst. 2 ve spoj. S čl. 17 (informace)
 - čl. 11 odst. 3, 4 LZPS
 - čl. 9 odst. 2 písm. c) event. d) – výjimka ze zákazu nucených prací

- čl. 12 odst. 3 – výjimka z nedotknutelnosti obydlí
- čl. 14 odst. 3 – výjimka ze svobody pohybu

- politická práva – viz přednáška JUDr.M.Škop

- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů – zejm. nouzový stav, vazba na integrovaný záchranný systém a krizové stavy

- interpretační význam Nálezů ÚS - plenárních (ÚS jako negativní zákonodárce – mezinárodní smlouvy, zákony, normotvorná činnost obcí a krajů)
 - v individuálních věcech

další právní předpisy (ve smyslu „obyčejné“)

- cíleně koncipované jako zákony environmentální
- ostatní právní předpisy s environmentálními prvky

Závěr:

Tendence v ČR – environmentalizace právního řádu

Klasifikace prostředků prevence

Tyto prostředky lze klasifikovat podle různých kritérií (je třeba na ně pohlížet jako na „subjektivně“ konstruované členění, připouštějící i jinou klasifikaci)

a) prevence prostřednictvím plánovacích nástrojů

- koncepční nástroje (SEA, další nástroje ve vztahu ke konkrétním složkám ŽP)
- plánovací nástroje ve vztahu ke konkrétním lidským aktivitám (EIA)
- plánovací nástroje ve vztahu ke konkrétnímu územní (územní plánování – vazba na SEA, pozemkové úpravy, územní systémy ekologické stability atd.)
- havarijní plánovací nástroje pro případ vzniku či podezření ze vzniku ohrožení ŽP jako celku či jeho jednotlivé složky

b) prevence prostřednictvím poskytování informací o ŽP

ba) časové hledisko ve vztahu k lidským aktivitám

- o zamýšlených aktivitách
- o existujících aktivitách
- o „ukončených“ aktivitách (staré zátěže)
-

bb) podle subjektů povinných poskytnout informaci o ŽP zejm:

- reprezentanti státu
- reprezentanti samosprávy – obce, kraje
- původci potenciálního znečištění – budoucího, existujícího, bývalého
 - průběžný monitoring, havarijní informace, informace na žádost kdykoli
- ze strany občanských sdružení, o.p.s., jejichž předmětem je ochrana ŽP
- ze strany Veřejného ochránce práv jako orgánu sui generis
- každý

c) prevence prostřednictvím konstrukce účastenství v řízeních o aktivitách s potenciálními dopady na životní prostředí

d) prevence prostřednictvím konstrukce posuzování odborných otázek v rámci řízení týkajících se možných dopadů na životní prostředí

e) prevence prostřednictvím soudních kontroly rozhodnutí o věcech (aktivitách) s dopady na životní prostředí

f) prevence pomocí organizačních opatření (např. vybudování IZS, management v rámci podnikatelských subjektů, kteří potenciálně ohrožují ŽP)

g) prevence prostřednictvím specialistů – autorizované osoby.....

h) prevence prostřednictvím kontrolních, dozorových a inspekčních opatření

- plánované kontroly
- „namátkové“ kontroly z podnětu příslušného orgánu
- individuální kontroly z podnětu vnějších subjektů

i) prevence při provádění činností potenciálně ohrožujících životní prostředí

j) prevence nastupující v okamžiku bezprostředně hrozícího či již fakticky existujícího poškození životního prostředí – zamezení poškození či alespoň minimalizace poškození – každý, speciální složky

- oznamovací prevenční povinnost – OZ, zák.č. 17/1992 Sb., speciální předpisy z oblasti ŽP
- zakročování prevenční povinností
- institut zákazu činnosti ohrožující či poškozující životní prostředí

k) prevenční působení ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí

l) prevenční působení právní odpovědnosti

m) prevenční působení pojištění zvláště rizikových aktivit

dále neprávní prostředky (ale i zde zákonné limity)

- prevenční působení masmedií (informace, reklama,,,,,,,,,,)
- prevenční působení kultury (umění)

Otázka k řešení:

Zamyslete se nad politickým rozměrem problému prevence ochrany životního prostředí a pokuste se vymezit (máte-li zájem) jeho vztah ke kvalitě právních prostředků preventivní ochrany životního prostředí.